

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Despre capitalul uman. O abordare psihosocială

Professor univ. dr. psih. Daniel David

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca / Academia Română

București 2023

Capital uman. Fundamente

- Modelul/Paradigma

- I. Potențial / Zona Proximei Dezvoltări

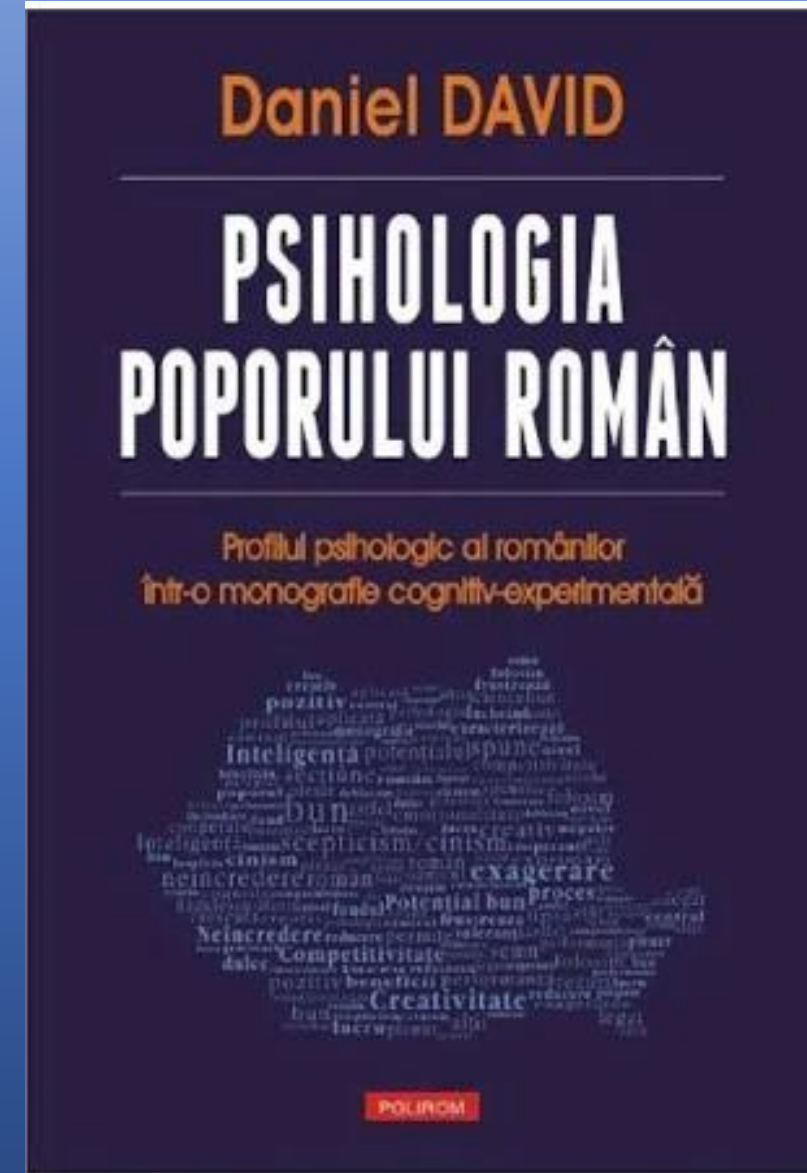
- Intelectual (Inteligență / Creativitate)
 - Prin Instituții (Educație)
 - Performanță actuală (PISA / Universități / Inovație)

- III. Aderare spațiul vestic

- Valori
 - Instituții

- II. Încrederea

- Cooperare
 - Instituții

1. Indicatori-cheie

2. Aspecte principale

3. Concentrarea pe bunăstare în educație și formare

4. Investiții în educație și formare

5. Modernizarea învățământului preșcolar și școlar

6. Modernizarea educației și formării profesionale și a învățării în rândul adulților

7. Modernizarea învățământului superior

8. Bibliografie

Anexa I: Sursele indicatorilor-cheie

Anexa II: Structura sistemului de învățământ

		România		UE-27		
		2010	2020	2010	2020	
Ținte la nivelul UE		Țintă pentru 2030				
Participarea la educația timpurie (de la vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară)	≥ 96%	84,1% ¹³	78,6% ¹⁹	91,8% ¹³	92,8% ¹⁹	
Elevii de clasa a opta având competențe digitale scăzute	< 15%	:	:	:	:	
Tineri în vârstă de 15 ani având competențe scăzute la:	Citire	< 15%	40,4% ^{09,b}	40,8% ¹⁸	19,7% ^{09,b}	22,5% ¹⁸
	Matematică	< 15%	47,0% ⁰⁹	46,6% ¹⁸	22,7% ⁰⁹	22,9% ¹⁸
	Științe	< 15%	41,4% ⁰⁹	43,9% ¹⁸	17,8% ⁰⁹	22,3% ¹⁸
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani)	< 9%	19,3% ^b	15,6%	13,8%	9,9%	
Expunerea absolvenților EFP la învățarea la locul de muncă	≥ 60%	:	:	:	:	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani)	≥ 45% (2025)	20,7% ^b	24,9%	32,2%	40,5%	
Participarea adulților la activitățile de învățare (vârsta 25-64 de ani)	≥ 47% (2025)	:	:	:	:	

Alți indicatori contextuali

	Cheltuieli publice pentru educație ca procent din PIB	3,3%	3,6%	5,0%	4,7% ¹⁹	
Investiții în educație	Cheltuieli în instituțiile publice și private pentru fiecare ENI/student în EUR SPC	ISCED 1-2	€1 668 ¹²	€2 488 ¹⁸	€6 072 ^{12,d}	€6 359 ^{17,d}
		ISCED 3-4	€1 769 ¹²	€3 222 ¹⁸	€7 366 ^{13,d}	€7 762 ^{17,d}
		ISCED 5-8	€4 035 ¹²	€5 460 ¹⁸	€9 679 ^{12,d}	€9 995 ^{17,d}
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani)	Persoane autohtone	19,3% ^b	15,6%	12,4%	8,7%	
	Persoane născute în UE	:	: ^u	26,9%		
	Persoane născute în afara UE	: ^{b,u}	:	32,4%	23,2%	

Înapoi la începutul paginii

6. Modernizarea educației și formării profesionale și a învățării în rândul adulților

7. Modernizarea învățământului superior

8. Bibliografie

Anexa I: Sursele indicatorilor-cheie

Anexa II: Structura sistemului de învățământ

Alți indicatori contextuali

	Cheltuieli publice pentru educație ca procent din PIB	3,3%	3,6%	5,0%	4,7% ¹⁹	
Investiții în educație	Cheltuieli în instituțiile publice și private pentru fiecare ENI/student în EUR SPC	ISCED 1-2	€1 668 ¹²	€2 488 ¹⁸	€6 072 ^{12,d}	€6 359 ^{17,d}
		ISCED 3-4	€1 769 ¹²	€3 222 ¹⁸	€7 366 ^{13,d}	€7 762 ^{17,d}
		ISCED 5-8	€4 035 ¹²	€5 460 ¹⁸	€9 679 ^{12,d}	€9 995 ^{17,d}
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani)	Persoane autohtone	19,3% ^b	15,6%	12,4%	8,7%	
	Persoane născute în UE	:	: ^u	26,9%	19,8%	
	Persoane născute în afara UE	: ^{b,u}	:	32,4%	23,2%	
Absolvirea învățământului secundar superior (vârsta 20-24 de ani, ISCED 3-8)		78,4% ^b	83,0%	79,1%	84,3%	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani)	Persoane autohtone	20,7% ^b	24,8%	33,4%	41,3%	
	Persoane născute în UE	: ^{b,c}	: ^c	29,3%	40,4%	
	Persoane născute în afara UE	: ^{b,u}	: ^u	23,1%	34,4%	

Surse: Eurostat (UOE, LFS, COFOG); OCDE (PISA). Informații suplimentare pot fi consultate în anexa I și volumul 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Observații: Media UE pentru anul 2018 privind performanța la citire din cadrul PISA nu include Spania; indicatorul utilizat (ECE) se referă la programele de educație și îngrijire timpurie care sunt luate în considerare de Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED) ca fiind „educaționale” și, prin urmare, constituie primul nivel de educație în sistemele de educație și de formare - ISCED nivelul 0; ENI = echivalent normă întreagă; b = întrerupere a seriilor cronologice, c = confidențial, d = definiția diferă, u = fiabilitate scăzută, := nu există date disponibile, 09 = 2009, 12 = 2012, 13 = 2013, 17 = 2017, 18 = 2018, 19 = 2019.

Figura 2 - Poziția față de țările cu performanțele cele mai bune și față de țările cu performanțele mai slabe

Înapoi la începutul paginii

Analiza mediului cultural românesc I

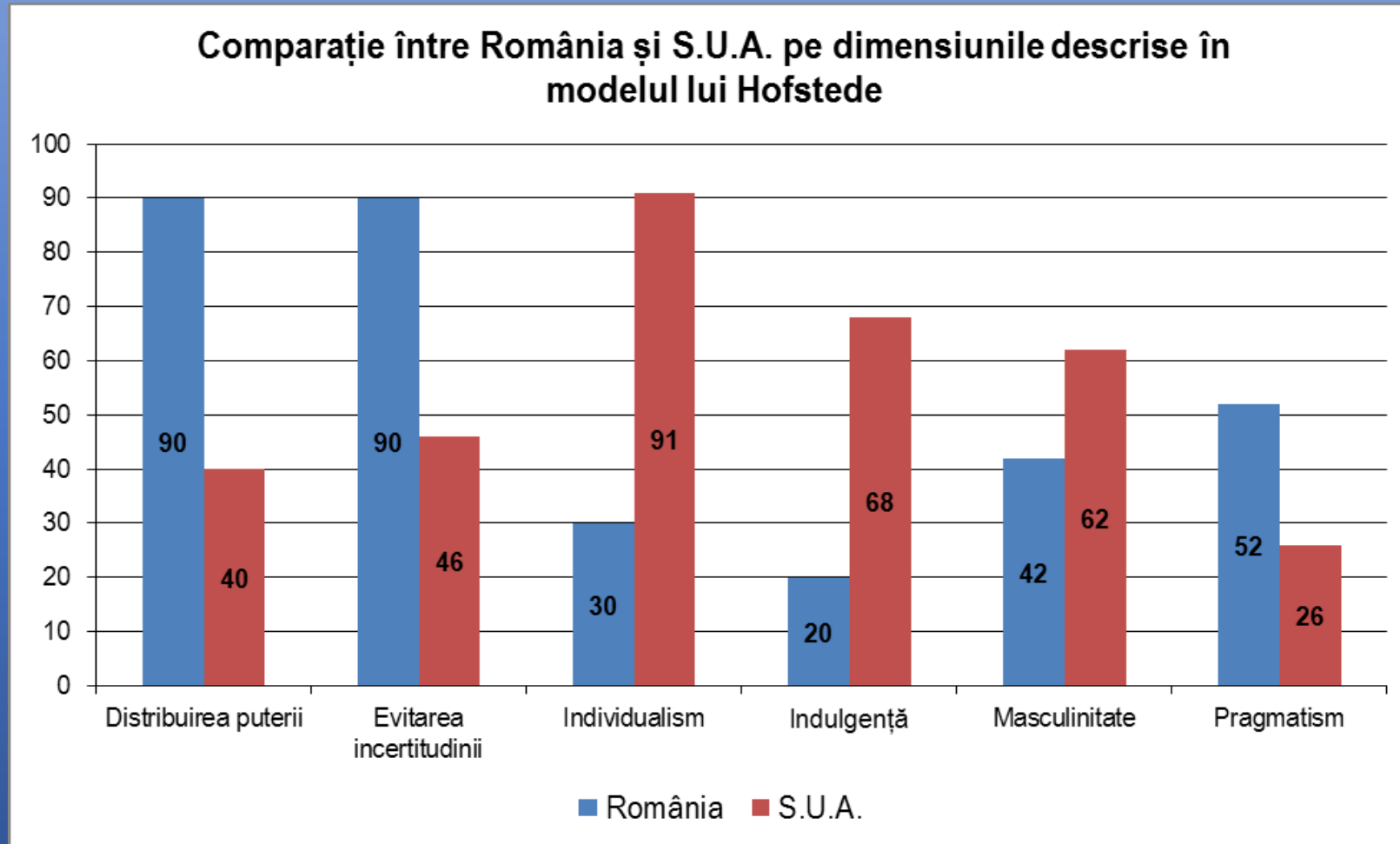

Figura. Profilul cultural al României, după modelului Hoefstede și colab. (2010). Scala este de la 0 la 100. (Sursa online a datelor: <http://geert-hofstede.com/romania.html>).

Analiza mediului cultural românesc II

Cultural map - WVS wave 7 (2017-2022) (click figure to enlarge)

The Inglehart-Welzel World Cultural Map 2023

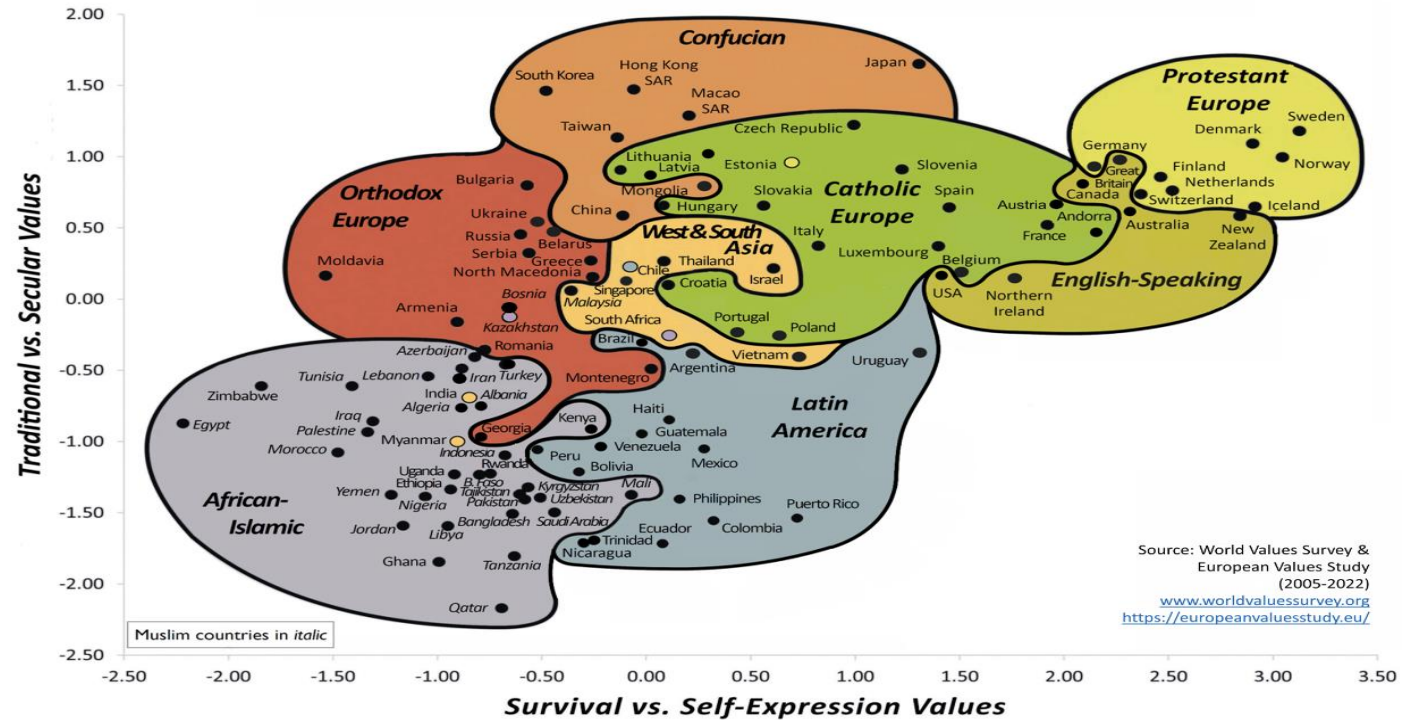
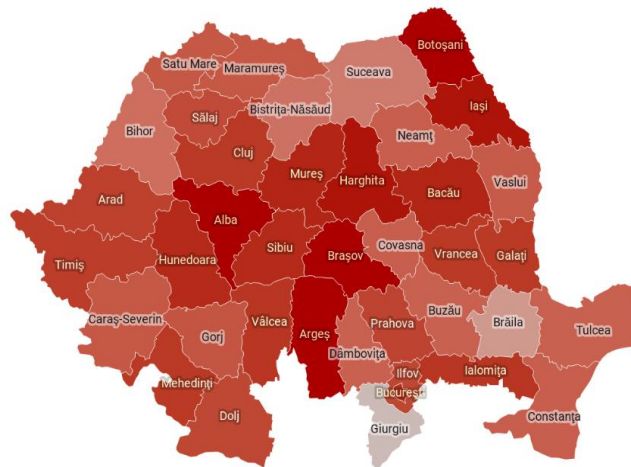

Figura. Harta culturală a lumii în baza World Values Survey. (Sursa: Ronald Inglehart și Chris Welzel: *The WVS Cultural Map of the World*. Accesată în martie, 2023: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>).

Concentrarea/Distribuirea puterii sociale

Scoruri la nivel de județe

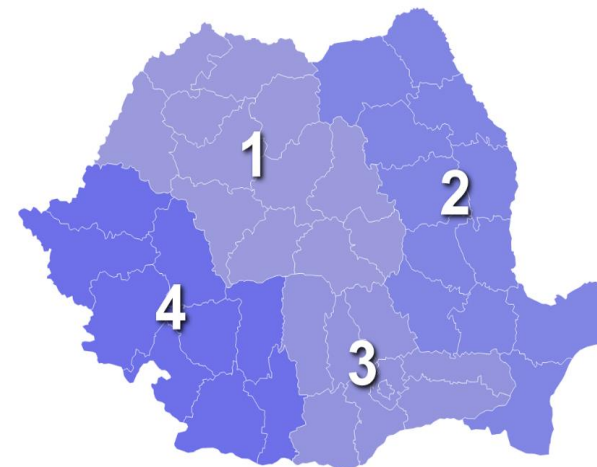

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Concentrarea/Distribuirea puterii sociale pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Concentrarea puterii sociale. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Colectivism/Autonomie (Individualism)

Scoruri la nivelul macroregiunilor de dezvoltare

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Colectivism/Autonomie (Individualism) pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Autonomia (Individualismul). Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Colectivism/Autonomie (Individualism)

Scoruri la nivel de județe

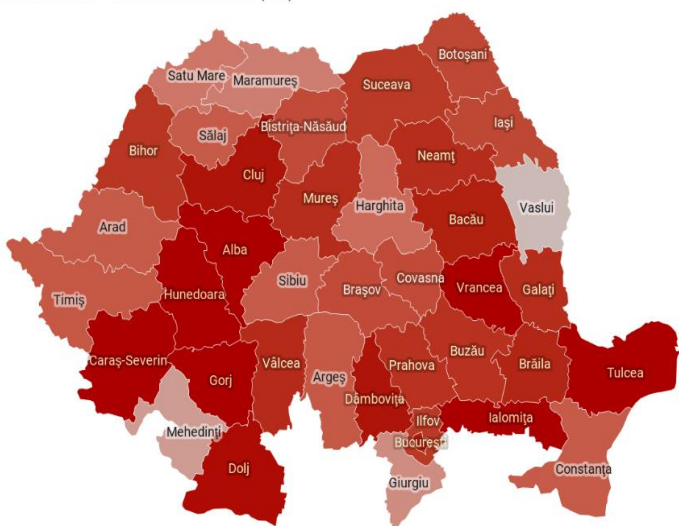

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Colectivism/Autonomie (Individualism) pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Autonomia (Individualismul). Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Evitarea/Angajarea incertitudinii

Scoruri la nivel de județe

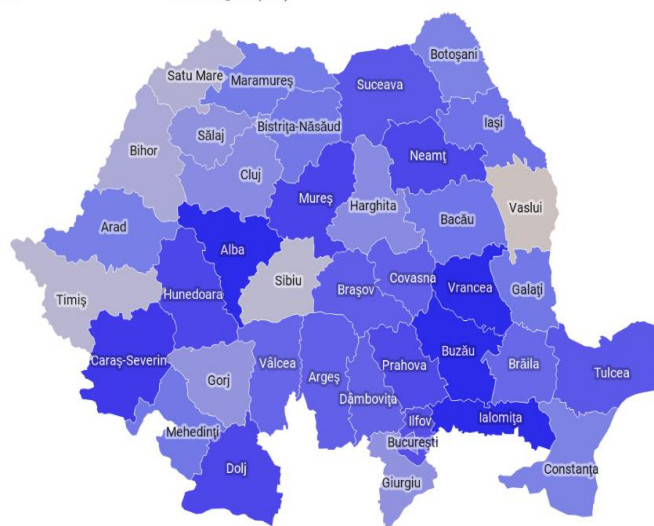

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Evitarea/Angajarea incertitudinii pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Evitarea incertitudinii. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Stil indulgent/Stil represiv

Scoruri la nivel de județe

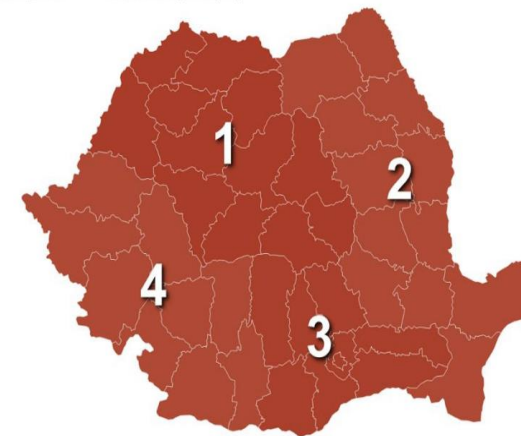

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Stil indulgent/Stil represiv pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Stilul indulgent. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Concentrarea/Distribuirea puterii sociale

Scoruri la nivelul macroregiunilor de dezvoltare

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Concentrarea/Distribuirea puterii sociale pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Concentrarea puterii sociale. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

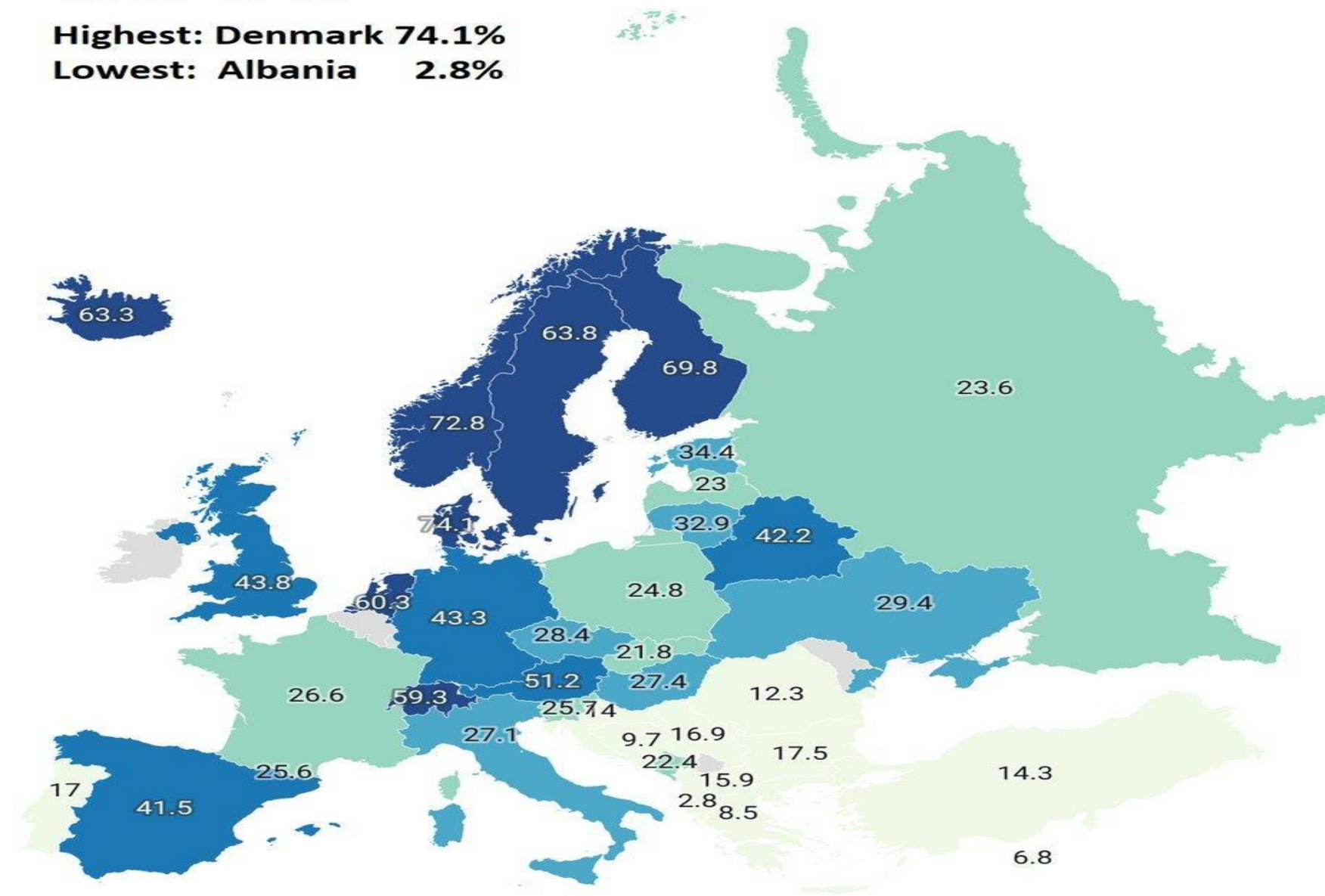
Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

% of the population saying "Most people can be trusted"

Data from joint EVS/WVS 2017-2022

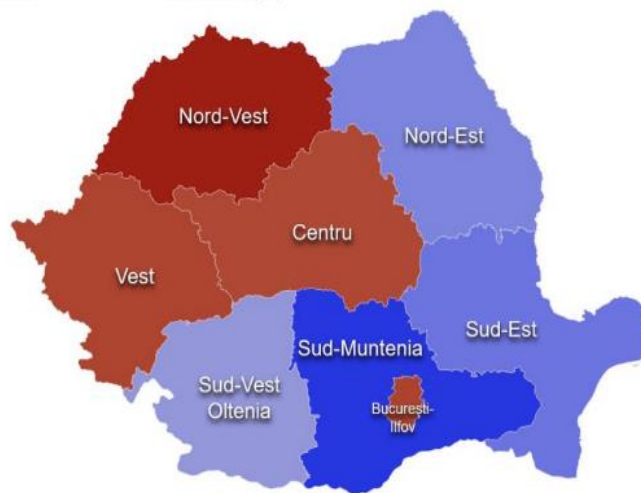

Highest: Denmark 74.1%
Lowest: Albania 2.8%

Încredere în oamenii de altă naționalitate

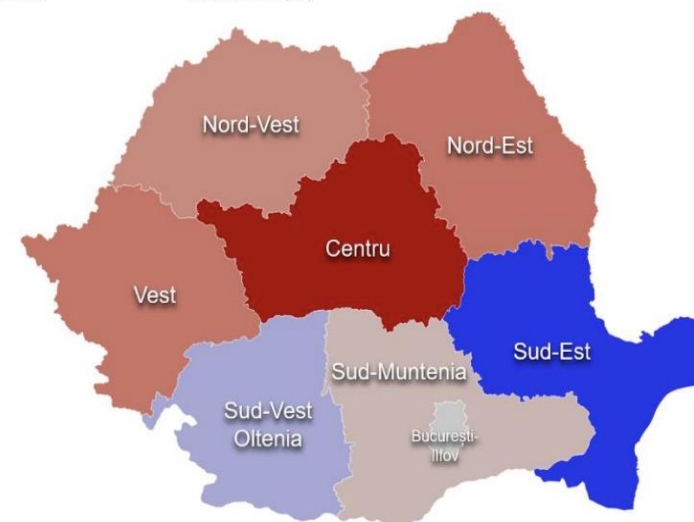
Media scorurilor la nivelul regiunilor de dezvoltare
(1.9) Nivel scăzut Nivel crescut (2.3)

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a a încrederii în oamenii de altă naționalitate, pe teritoriul României (N=2853). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind încrederea în oamenii de altă naționalitate. Scorurile observate variază între 1.9 și 2.3. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 4.
Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) - Creat cu Datawrapper

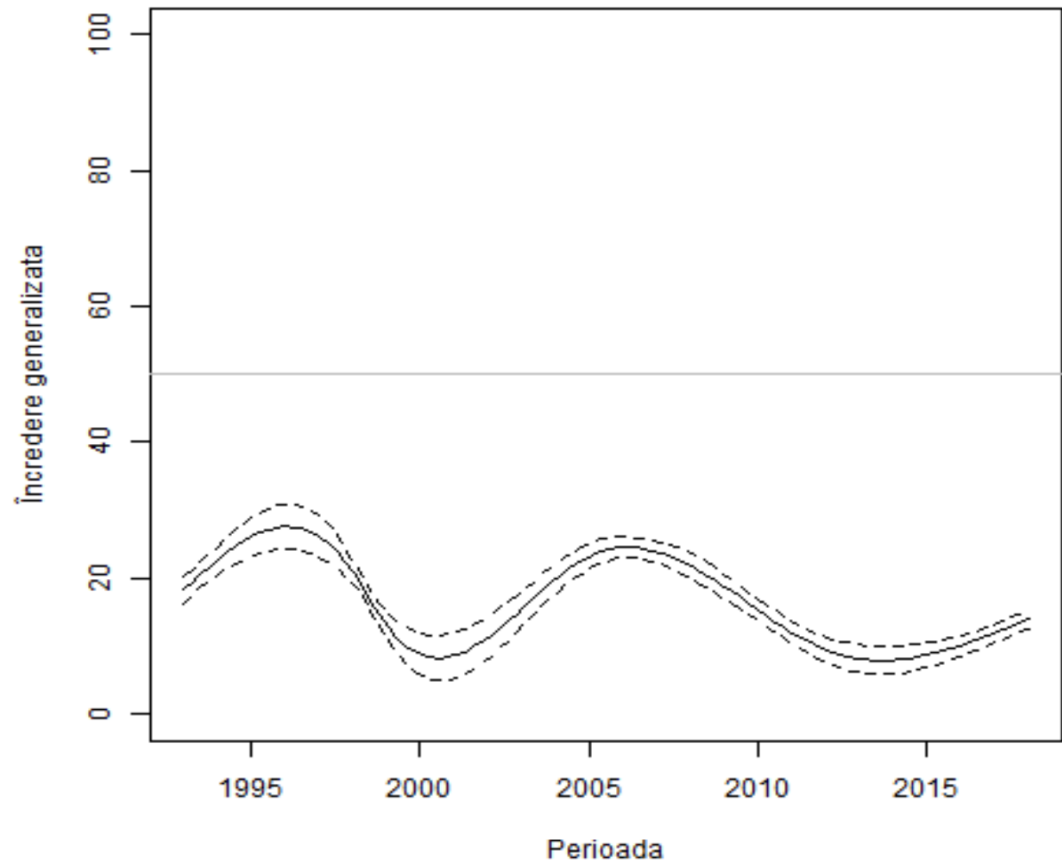
Încredere în oamenii întâlniți pentru prima dată

Media scorurilor la nivelul regiunilor de dezvoltare
(1.8) Nivel scăzut Nivel crescut (2.1)

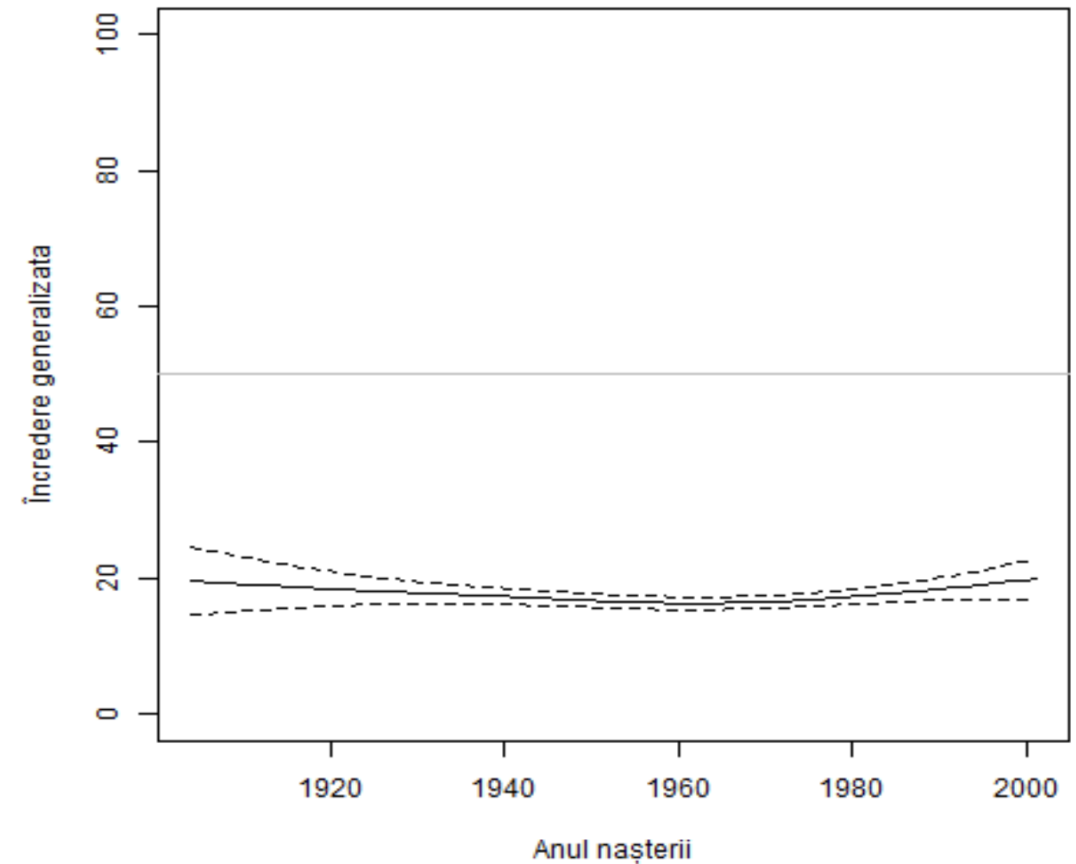

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a a încrederii în oamenii întâlniți pentru prima dată, pe teritoriul României (N=3000). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind încrederea în oamenii întâlniți pentru prima dată. Scorurile observate variază între 1.8 și 2.1. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 4.
Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) - Creat cu Datawrapper

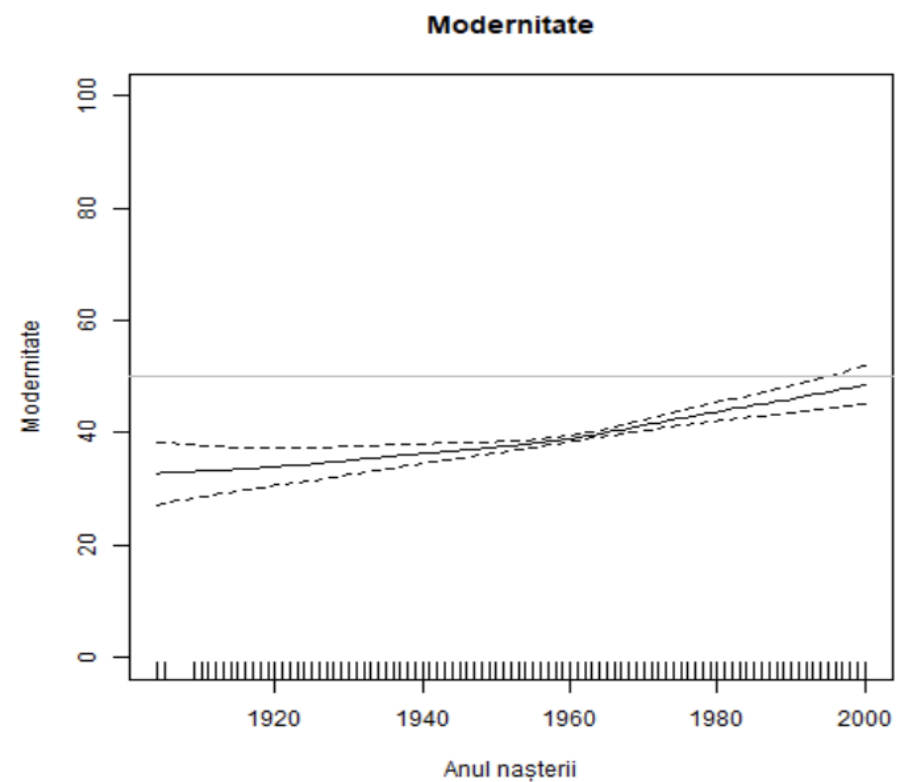
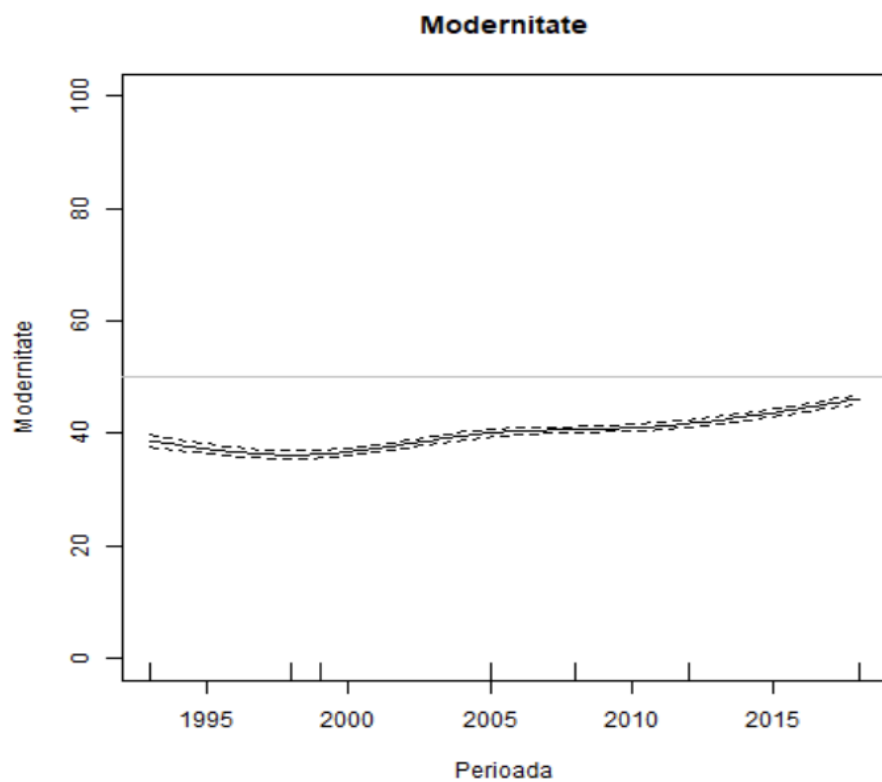
Încredere generalizata

Încredere generalizata

5. Indicele de Modernitate a României

Concluzii

- **Instituții slabe – nu valorifică potențialul intelectual**
- **Profil tradițional – Dificultăți în asimilarea instituțiilor vestice**
- **Încrederea scăzută – Cooperare scăzută – Instituții slabe**
- **Soluție la îndemână**
 - **Educație - Legile!!!**
 - **Diasporă – Învățământ superior (“poziții de putere/influență”)**